

ב"ה

פרשת ויחי

ויחי – פעמיים טוב

הפתיחה בתיבה הראשונה של הפרשה היא – "ויחי", היינו, שכל ענייני התורה ומצוות שנעשים על-ידי יהודי צריכים להיות מתוך חיות.

והעניין בזה: יהודי יכול לטעון ש"המעשה הוא העיקר", וכיוון שהנהגתו במעשה בפועל היא באופן שמקיים תורה ומצוות, לא נוגע אם קיום התורה ומצוות הוא מתוך חיות, או שהחיות שלו היא בענינים אחרים, כמו כדור רגל ("פוטבאָל"), קריאת עיתונים, או אפילו ענינים שכליים יותר, ואילו בנוגע לעניני התורה ומצוות מסתפק בקיום במעשה בפועל בלבד, ללא חיות. ומוסיף לטעון, שגם אז הרי הוא במעמד ומצב שאינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות (כפתגם רבינו הזקן), וכפסק דין הרמב"ם שרצונו הפנימי של כל אחד מישראל הוא לקיים את רצון הקב"ה.

ועל זה באה ההוראה מפתיחת הפרשה – שקיום התורה ומצוות צריך להיות באופן של "ויחי יעקב", מתוך חיות ולהט, ולא מספיק קיום המצוות באופן של "מצות אנשים מלומדה", ללא חיות, שכן, נוסף לכך שחסר החיות בקיום המצוה, יכול להיות שבכלל לא יקיים את המצוה כדבעי, אלא להיפך כו', ולכן, יש צורך שאופן העבודה יהיה מתוך חיות.

ובפרטיות יותר – לימוד התורה מתוך חיות; וכיוון ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", הרי מובן שהחיות בלימוד התורה פועלת חיות גם בקיום המצוות. ועד שענין החיות צריך להיות החל מ"ראשית העבודה ועיקרה ושרשה", שזהו עניין הקבלת עול (כדברי רבינו הזקן בתניא), כיוון שענין החיות הוא יסוד בעבודה.

וכאשר ההנהגה היא באופן ד"ויחי יעקב", אזי פועלים שגם "בארץ מצרים" ("ערות הארץ") ישנו מבחר שנות חייו (כפירוש הבעל הטורים), וכמרומו גם במה שכתוב "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", בגימטריא "טוב" (ולא רק ברמז, כבתורה שבכתב, אלא טוב הגלוי, כפי שנתגלה בתורה שבעל פה).

ויתירה מזה – לא רק י"ז, "טוב" פעם אחת, אלא טוב כפול – כמרומו בתיבת "ויחי", בגימטריא ל"ד, שני פעמים טוב (י"ז), ובלשון חכמינו ז"ל: "הוכפל בו כי טוב", "טוב לשמים וטוב לבריות".

ואין זה באופן ש"טוב לבריות" הוא עניין בפני עצמו ו"טוב לשמים" הוא עניין בפני עצמו, אלא באופן ששניהם הם עניין אחד, והיינו, שלא די בכך שמצד טבעו הטוב עושה טובה לזולתו, אלא ההנהגה ד"טוב לבריות" צריכה להיות בגלל היותו "טוב לשמים" – כי, כאשר "טוב לבריות" הוא עניין בפני עצמו שנעשה מצד טבעו הטוב כו', הנה במקרה שעל-ידי-זה יחסר אצלו, ובשביל זה יצטרך לוותר על מציאותו כו', אזי ימנע מעשיית הטוב; מה שאין כן כאשר ה"טוב לבריות" קשור עם "טוב לשמים", אזי יעשה זאת גם כאשר צריך לוותר על מציאותו, כיון שהתורה מצווה אותו לעשות זאת, ודווקא באופן כזה יכול להיות אמיתית הענין ד"טוב לבריות".

וזהו גם מה שמצינו בגמרא בנוגע למצות צדקה, שלא די בנתינה כשלעצמה, אלא צריך להיות גם הענין ד"המפייסו", - ואילו כאשר חסר הענין ד"המפייסו", הרי זה על דרך שמצינו בגמרא במסכת קידושין בנוגע לכיבוד אב: "יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם, ויש מטחינו בריחים ומביאו לחיי העולם הבא" – והרי ענין זה יכול להיות רק מצד "טוב לשמים", מצד תורה, שאז הנתינה היא מתוך שמחה וטוב לבב.

ועל-ידי עבודה זו זוכים להצלחה בכל עניני טוב, עד לטוב כפשוטו בגשמיות, ובאופן דמוסיף והולך ומוסיף ואור.

קטע משיחת ש"פ ויחי, י"א טבת, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשכ"ז ח"א ע' 400.